

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ БІБЛІЯТЭКА ІМЯ У.І. ЛЕНІНА ў 2017 ГОДЗЕ

Камендантава В.М., намеснік дырэктара
Віцебскай абласной бібліятэкі імя У.І. Леніна

Асноўнымі задачамі Віцебскай абласной бібліятэкі імя У.І. Леніна на 2017 год сталі максімальна поўнае забеспячэнне інфармацыйных запытаў карыстальнікаў, інфармацыйная падтрымка мерапрыемстваў, якія запланаваны для правядзення ў вобласці ў рамках святкавання 500-годдзя беларускага кнігадрукавання і Года навукі ў Беларусі, папулярызацыя творчасці дзеячаў беларускай літаратуры, культуры, мастацтва – юбіляраў 2017 года, развіццё новых сэрвісаў абслугоўвання карыстальнікаў бібліятэкі і дасягненне асноўных запланаваных паказчыкаў работы бібліятэкі.

У 2017 годзе аддзела абслугоўвання бібліятэкі абслужана 44 397 карыстальнікаў пры плане 44 300 (100,2 % да плана). З агульнай колькасці непасрэдных чытачоў дзеці ва ўзросце да 15 гадоў склалі 4 708.

Карыстальнікам за справаздачны год выдана 842 028 экз. бібліятэчных дакументаў (100,2 % да запланаванага). Колькасць наведванняў склала 1 409 469 (198,4 % да плана). У справаздачным годзе колькасць віртуальных наведванняў на афіцыйны сайт бібліятэкі, на якім размешчаны значныя ўласныя бібліятэчныя рэсурсы (электронны каталог, базы даных, электронныя версіі друкаваных выданняў), склала 1 182 203 наведванні.

У 2017 годзе бібліятэка была адкрыта для наведвальнікаў 300 каляндарных дзён. Кожны дзень каталогі, абанемент і чытальныя залы ў сярэднім наведвалі 758 карыстальнікаў. У мінулым годзе бібліятэкай абслугоўвалася больш за 90 чалавек з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі, з якіх 27 – інваліды па зроку. Праз сістэму МБА абслугоўвалася 248 абанентаў. З фонду бібліятэкі абанентам было выдана 239 экз. дакументаў, атрымана з іншых бібліятэк – 391 экз.

Чытальнасць па бібліятэцы склала 19,2 (19,7 у 2016 г.); наведвальнасць – 5,2 (5,2 у 2016 г.); абарачальнасць фонду – 1,2 (1,2 у 2016 г.).

У 2017 годзе ў бібліятэцы працавала 110 бібліятэчных спецыялістаў. З 71 супрацоўніка аддзела абслугоўвання 54 бібліятэчных работнікаў былі заняты непасрэдна абслугоўваннем чытачоў. Нагрузка на аднаго бібліятэкара склала ў сярэднім па чытачах – 905 чалавек (пры норме 700), па дакументавыдачы – 17 723 экз. (пры норме 10 000).

У справаздачным годзе на камплектаванне бібліятэчнага фонду зрасходавана 165,2 тыс. рублёў бюджэтных сродкаў. У тым ліку: на набыццё бібліятэчных дакументаў – 53,5 тыс. руб., на перыядычныя выданні – 111,2 тыс. руб., на набыццё электронных інфармацыйных рэсурсаў і праў доступу да іх – 0,5 тыс. руб.

Усяго ў фонд бібліятэкі было набыта 9 733 экз. дакументаў. У тым ліку за бюджэтныя сродкі – 8548 экз. дакументаў, за пазабюджэтныя – 160 экз. Пазабюджэтныя выдаткі на набыццё літаратуры склалі 1,8 тыс. руб. Паказчык ад агульнага бюджэту на камплектаванне склаў 13,2 % (у 2016 годзе – 17,5 %).

У 2017 годзе набыта сацыяльна значных выданняў 257 экз. на суму 3,5 тыс. рублёў, агучаных дакументаў – 108 экз. на суму 1,7 тыс. рублёў, электронных дакументаў – 9 экз. на суму 6,84 тыс. рублёў.

На канец справаздачнага года фонд бібліятэкі склаў 699965 экзэмпляраў. У параўнанні з 2016 годам ён зменшыўся на 8657 экз. Працэнт абнаўлення фонду за 2017 год склаў 1,4 %.

Акрамя набыцця інфармацыйных рэсурсаў, бібліятэка працягвала генерацыю ўласных. Так, на працягу года вялося нападзенне 17 бібліяграфічных, камбінаваных і поўнатэкставых баз даных, было выдадзена 19 найменняў навуковых, інфармацыйна-метадычных і бібліяграфічных выданняў на папяровых носбітах.

У 2017 годзе ў Рэспубліцы Беларусь святкавалася 500-годдзе беларускага кнігадрукавання. Найбольш значныя сацыякультурныя праекты бібліятэкі былі прысвечаны

гэтай падзеі. Так, напярэдадні прафесійнага свята бібліятэкараў у Віцебскай абласной бібліятэцы былі падведзены вынікі абласной выставы-агляду самаробнай кнігі «Кнігу горада гартаючы». Удзельнікамі выставы сталі пераможцы раённых этапаў – бібліятэкары і чытачы, прафесіяналы і аматары выяўленчага і прыкладнага мастацтва, сярод іх – мастакі, майстры Дамоў рамёстваў, навучэнцы і супрацоўнікі навучальных устаноў вобласці. Аснову экспазіцыі склалі 68 самаробных кніг рознай тэматыкі, выкананыя ў разнастайных тэхніках дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Падчас арганізацыі выставы ў рамках Дня беларускага пісьменства ў Полацку яна мела вялікі поспех у гасцей і ўдзельнікаў свята.

Справаздачны год быў адзначаны новым асветніцкім праектам аддзела дзіцячай літаратуры «Гісторыя кнігі сваімі рукамі». Сярод мерапрыемстваў праекта – цыкл урокаў бібліятэчна-бібліяграфічных ведаў, прысвечаных гісторыі кнігі, і майстар-класаў па вырабе кніг падобных на старажытныя рукапісы з прыродных матэрыялаў. 500-годдзю ад пачатку кнігадрукавання на Беларусі былі прысвечаны інфармацыйная гадзіна «Невядомы Скарына», відэаэнцыклапедыя «Боская і людская мудрасць», бібліятэчны ўрок «Шляхам Скарыны».

На афіцыйным сайце бібліятэкі быў размешчаны банер «500 год беларускага кнігадрукавання».

Традыцыйна тэме Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне прысвячаецца шмат сацыякультурных мерапрыемстваў бібліятэкі. Самае значнае з іх – літаратурная вечарына «Дзень Перамогі – галоўнае свята» – прайшло 10 мая і было арганізавана сумесна з Віцебскім абласным аддзяленнем ГА «Саюз пісьменнікаў Беларусі».

Выхаванне патрыятызму і грамадзянскасці непаруўна звязана з інтэрнацыянальным выхаваннем, таму сярод задач бібліятэкі можна вылучыць далучэнне чытачоў да здабыткаў культуры іншых народаў, выхаванне талерантных адносін да людзей розных нацыянальнасцяў, раскрыццё паняцця інтэрнацыянальнага абавязку. Так, 22 мая ў бібліятэцы прайшоў нацыянальны мікс «Чайный церемониал – искусство и ритуал», прымеркаваны да Міжнароднага дня культурнай разнастайнасці ў імя дыялогу і развіцця. Да Дня Незалежнасці Рэспублікі Туркменістан адбылося мерапрыемства нацыянальны партрэт «Туркменістан – краіна залатых пяскоў, жвавых скакуноў і выдатных дываноў», а 25 лістапада прайшла краязнаўчая гадзіна «Нашы бліжэйшыя суседзі: Латвія», прымеркаваная да Дня незалежнасці Латвіі.

Буйнымі сацыякультурнымі мерапрыемствамі ў мінулым годзе былі адзначаны юбілейныя даты класікаў беларускай літаратуры. Так, 14 лістапада ў бібліятэцы адбылася літаратурна-музычная вечарына да 135-годдзя з дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа «Пад небам Песняра».

Творчыя сустрэчы з беларускімі літаратарамі – традыцыйная і надзвычай папулярная форма работы бібліятэкі. Так, у кастрычніку ў віцебскіх прыхільнікаў таленту Наталлі Батраковай, Леаніда Дранько-Майсюка і Эдуарда Акуліна была магчымасць сустрэцца з любімымі аўтарамі на прэзентацыях іх новых выданняў. 22 снежня ў бібліятэцы адбылася сустрэча старшыні грамадскага аб'яднання «Саюз пісьменнікаў Беларусі», прэзідэнта Мікалая Чаргінца з творчай інтэлігенцыяй горада.

Асабліва ўвага ў мінулым годзе надавалася папулярызацыі творчасці віцебскіх аўтараў. Так, на працягу года адбыліся сустрэчы з літаратарамі Віцебшчыны: Тамарай Красновай-Гусачэнка, Алегам Сяшко, Аленай Крыклівец, Маінай Бабарыка, Уладзімірам Папковічам, Антонам Параскевіным, Францам Сіўко, Мікалаем Намеснікавым і іншымі.

16 мая ў рамках цыкла мерапрыемстваў, прысвечаных 85-годдзю з дня нараджэння паэта Давіда Сімановіча, у бібліятэцы адбыўся круглы стол «Здесь осталась его душа...». Да 80-годдзя з дня нараджэння паэта, прэзідэнта, Ганаровага члена Саюза пісьменнікаў Беларусі Барыса Беляжэнкі ў бібліятэцы 5 чэрвеня адбылася вечарына памяці «Гарыць зорка лёсу».

Цыкл мерапрыемстваў з віцебскімі літаратарамі завяршыўся 27 снежня цырымоніяй ўзнагароджання лаўрэатаў «Літаратурнай прэміі імя Петруся Броўкі» Віцебскага аблвыканкама: Ганны Навасельцавай, Аркадзя Падліпскага, Алены Фядзяевай і Тамары Красновай-Гусачэнкі.

Справаздачны год быў адзначаны прэзентацыямі новых выпускаў альманахаў літаратурных аб'яднанняў Віцебшчыны – зборнікаў «Ратуша» і «Дзвіна: Віцебшчына літаратурная».

Папулярызацыя беларускай мовы вызначана бібліятэкай як адзін з прыярытэтных напрамкаў яе работы. Сумесна з партнёрам – Віцебскай абласной арганізацыяй ГА «Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны» – 22 лютага ў бібліятэцы было праведзена «Свята роднай мовы», прымеркаванае да Міжнароднага дня роднай мовы. У рамках мерапрыемства ўпершыню ў бібліятэцы адбылася агульная дыктоўка. 25 кастрычніка ў бібліятэцы адбылася прэзентацыя беларускага перакладу кнігі шведскага нобелеўскага лаўрэата Т. Транстрэмера «Пад вольным небам».

2017 год быў адзначаны шэрагам сацыякультурных мерапрыемстваў, прысвечаных гісторыі г. Віцебска і Віцебскай вобласці. Так, з верасня 2016 года на базе бібліятэкі арганізаваны курсы «Віцебск: рэальная і папулярная гісторыя роднага горада», работа якіх працягвалася і ў 2017 годзе. За справаздачны перыяд увазе слухачоў курсаў было прадстаўлена 14 лекцый, відэаверсіі якіх размешчаны на афіцыйным сайце бібліятэкі.

У мінулым годзе аддзелам краязнаўчай літаратуры і бібліяграфіі быў працягнуты цыкл «Краязнаўчыя сустрэчы», у рамках якога арганізавалася правядзенне сустрэч з краязнаўцамі, даследчыкамі Віцебшчыны, гісторыкамі, цікавымі людзьмі-ўраджэнцамі Віцебшчыны. На працягу 2017 года ў рамках цыкла «Краязнаўчыя сустрэчы» прайшоў цыкл мерапрыемстваў, сярод іх – сустрэча з гісторыкам, краязнаўцам Мікалаем Піваварам, дзве сустрэчы з фотамастаком Віктарам Барысенкавым, вечарына з удзелам пісьменніка, перакладчыка, педагога Уладзіміра Папковіча і сустрэча з мастаком Ігарам Дуравым.

15 сакавіка ў бібліятэцы ў рамках цыкла «Літаратурныя вечары» адбылася сустрэча з паэтам, мастаком Дзмітрыем Рубанікам «Немного бесконечности», а напярэдадні Дня бібліятэк Беларусі ўсе жадаючыя наведалі прэзентацыі другога тома зборніка «Віцебскі край» і кнігі Канстанціна Карпекіна «Иудейские общины в Белорусской ССР (январь 1919 – сентябрь 1939 гг.)».

У 2017 годзе у рамках праекта «Адлюстраванне» быў арганізаваны і прадстаўлены шырокай аўдыторыі шэраг мастацкіх выстаў як прафесійных творцаў, так і майстроў-аматараў. Сярод іх: мастацкая выстава графічных работ выпускнікоў мастацкага аддзялення ДУА «Дзіцячая школа мастацтва № 3 г. Віцебска “Маладзік”», выстава мастацкай вышыўкі «Адзіная мая» ўдзельнікаў клуба «Чароўная нітка» ДУ «Цэнтр культуры “Віцебск”», персанальная выстава работ члена Беларускага саюза мастакоў А. Крошкіна «Магія колеру», выстава «Геральдыка Латвіі» (муніцыпальныя, фамільныя і карпаратыўныя гербы 1993–2017) латвійскіх мастакоў Ілзэ Лібіетэ і Юрыса Іванова ў рамках Дзён мастацтва і культуры Латвіі ў Віцебску і мастацкая выстава жывапісу мастацтвазнаўца, члена Беларускага саюза мастакоў М. Цыбульскага «Мімалётныя ўражанні. Эцюды».

У справаздачным годзе працягвалася рэалізацыя міжнароднага праекта «Беларускія смаляне, смаленскія беларусы». 27 сакавіка ў яго рамках пры падтрымцы бібліятэкі Смаленскага дзяржаўнага ўніверсітэта адбылася творчая сустрэча з народным мастаком Расіі, прафесарам Г. Намяроўскім «Расія і Беларусь у выяўленчым мастацтве», а да Дня бібліятэк Беларусі была ўрачыста адкрыта выстава графікі і скульптуры смаленскіх мастакоў Г. Намяроўскага і В. Грашчанкава, прысвечаная 260-годдзю Расійскай акадэміі мастацтваў.

19 кастрычніка ў бібліятэцы адбылася прэзентацыя экспазіцыі мініяцюрных кніжных выданняў з прыватнай калекцыі Алега Лабачова (г. Масква) «Мастацтва мініяцюрнай кнігі», прысвечаная 500-годдзю беларускага кнігадрукавання і 205-годдзю вайны 1812 года. Мерапрыемства прайшло ў рамках двухбаковага супрацоўніцтва Смаленскай абласной універсальнай навуковай бібліятэкі імя А.Т. Твардоўскага і Віцебскай абласной бібліятэкі імя У.І. Леніна.

Справаздачны год быў адзначаны для бібліятэкі рэалізацыяй новага экалагічнага праекта «Смаленска-Віцебскі трансфер: экалагічныя канцэпцыі гарадоў-пабрацімаў». Партнёрамі праекта выступіла Смаленская абласная ўніверсальная навуковая бібліятэка імя

А.Т. Твардоўскага і Нямецкі культурны цэнтр імя Гётэ. 19 кастрычніка ў межах праекта прайшла прэзентацыя фотавыставы «ЭкоМир Смоленского края» ў Віцебскай абласной бібліятэцы, а 16 лістапада ў Смаленскай абласной бібліятэцы адбылося пасяджэнне круглага стала, у рабоце якога прынялі ўдзел прадстаўнікі экалагічнай грамадскай саюзных краін, выкладчыкі, студэнты, бібліятэкары. 14 снежня ў Віцебскай абласной бібліятэцы на ўрачыстай цырымоніі закрыцця міжнароднага адукацыйнага праекта былі падведзены вынікі мерапрыемства, узнагароджаны пераможцы конкурсу «Зробім зямлю чысцей!».

Адным з найбольш маштабных сацыякультурных мерапрыемстваў мінулага года стаў гарадскі сямейны фестываль кнігі «АзBookФест», які прайшоў 25 сакавіка ў рамках Тыдня дзіцячай і юнацкай кнігі. Мэта праекта была вызначана як прыцягненне дзяцей і дарослых да чытання, папулярызацыя фонду бібліятэкі, развіццё крэатыўнага мыслення, рэалізацыя творчага патэнцыялу і цікавае правядзенне сямейнага вольнага часу. На працягу дня на сямі пляцоўках прайшло каля 50 мерапрыемстваў розных форм і зместу, усе яны былі прысвечаны кнізе і чытання.

У 2017 годзе ў бібліятэцы паспяхова стартаваў праект «Літаратурныя урокі для школьнікаў: новы формат». Для вучняў гімназій і сярэдніх школ г. Віцебска, навучэнцаў сярэдніх спецыяльных устаноў былі праведзены літаратурныя ўрокі па творчасці А. Пушкіна, Б. Ахмадулінай, Л. Кэрала, К. Чукоўскага, В. Асеевай, В. Біянкі, М. Носава, Р. Остэра, Э. Успенскага.

Справаздачны год для бібліятэкі быў адзначаны актывізацыяй пошукава-даследчай і метадычнай работы, правядзеннем буйных навуковых мерапрыемстваў міжнароднага ўзроўню. Так, 26 кастрычніка ў Віцебскай абласной бібліятэцы адбылася Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя «Женский подвиг в истории Беларуси. 1917–2017 годы». Заснавальнікі канферэнцыі – Міжнародная грамадская арганізацыя «Саюз праваслаўных жанчын», дзяржаўная ўстанова «Віцебская абласная бібліятэка імя У. І. Леніна», Віцебскае абласное аб'яднанне праваслаўных жанчын, Сястрыцтва ў гонар святой роўнаапостальнай княгіні Вольгі ў горадзе Віцебску Віцебскай епархіі Беларускай Праваслаўнай Царквы. Матэрыялы канферэнцыі прадстаўлены ў адкрытым доступе на сайце Віцебскай абласной бібліятэкі: <http://vlib.by/index.php/ru/zhenskij-podvig>.

23 лістапада ў бібліятэцы прайшла III Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя «Віцебскі край», прысвечаная 500-годдзю беларускага кнігадрукавання. Арганізатарамі канферэнцыі выступілі Віцебская абласная бібліятэка імя У.І. Леніна, Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава, Віцебскі абласны краязнаўчы музей. У канферэнцыі прынялі ўдзел навукоўцы, гісторыкі, архівісты, краязнаўцы, прадстаўнікі духавенства, музейныя работнікі, выкладчыкі з Беларусі і Латвіі. Падчас канферэнцыі Віцебская вобласць атрымала ў дар унікальнае факсімільнае выданне «Кніжная спадчына Францыска Скарыны». Па выніках канферэнцыі плануецца выданне трэцяга тома штогодніка «Віцебскі край».

У 2017 годзе супрацоўнікамі бібліятэкі былі падрыхтаваны і праведзены два абласныя семінары, прысвечаныя актуальным пытанням бібліятэчнай дзейнасці. Так, 23–24 сакавіка адбыўся абласны семінар дырэктараў раённых і гарадскіх сетак публічных бібліятэк Віцебскай вобласці «Сучасная бібліятэка – сучаснаму карыстальніку: бібліятэкі вобласці ў Год культуры», а 21–22 чэрвеня ў Міёрах адбыўся абласны семінар на тэму «Мадэляванне бібліятэчнага абслугоўвання ў дзіцячых бібліятэках: дыяпазон метадаў, ідэй і практыкі», падрыхтаваны аддзелам бібліятэказнаўства Віцебскай абласной бібліятэкі.

28 красавіка ў бібліятэцы прайшоў адукацыйны семінар для работнікаў публічных цэнтраў прававой інфармацыі Віцебскай вобласці. Таксама ў красавіку аддзелам бібліятэказнаўства абласной бібліятэкі быў падрыхтаваны і праведзены вебінар «Дарога да Слова, дарога да храма: арганізацыя дзейнасці бібліятэк Віцебскай вобласці да Дня беларускага пісьменства».

У справаздачным годзе Віцебская абласная бібліятэка прыняла ўдзел у Еўразійскім бібліятэчным Інтэрнэт-форуме «Моладзь і кніга – за мірную будучыню», які быў рэлізаваны

ў рамках міжнароднага праекта «Дыялог нацыянальных літаратур», і выступіла яго каардынатарам сярод бібліятэк Беларусі.

2017 год быў адзначаны для бібліятэкі ўдзелам яшчэ ў двух беларуска-расійскіх інтэрнэт-праектах, у абодвух з іх каардынатарам ад расійскага боку выступала дзяржаўная бюджэтная ўстанова культуры Пскоўская абласная ўніверсальная навуковая бібліятэка. Так, Міжнародны экалітаратурны конкурс сацыяльных эсэ «Я і мой горад» быў рэалізаваны ў рамках Пагаднення аб супрацоўніцтве паміж абласнымі бібліятэкамі прымежных тэрыторый Расійскай Федэрацыі і Рэспублікі Беларусь у перыяд з ліпеня 2016 па ліпень 2017 года.

Міжнародны творчы вэб-марафон памяці А.С. Пушкіна «Пушкін без межаў» прайшоў у рамках міжнароднага (чатырохбаковага) праекта «Кніжныя масты» і Плана сумесных мерапрыемстваў Пскоўскай абласной ўніверсальнай навуковай бібліятэкі з бібліятэкамі Віцебскай і Гомельскай абласцей, а таксама Латвійскай і Эстонскай Рэспублік на 2015–2017 гады. Каардынатарам праекта па Віцебскай вобласці выступіла Віцебская абласная бібліятэка. Сфарміраваны рэсурс размешчаны па адрасе: <http://inter.pskovlib.ru/pushkin180>.

Паляпшэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы бібліятэкі – адна з неабходных умоў стварэння камфортнага бібліятэчнага асяроддзя. У справаздачным годзе на бягучы рамонт будынка, размешчанага па адрасе: г. Віцебск, вул. Леніна, 8а, было зрасходавана 201,5 тыс. руб., у т. л. з бюджэту – 199,2 тыс. руб.

Выкананне плана платных паслуг у бягучых цэнах склала 102 % (15202,78 руб.).

Пры планаванні работы бібліятэкі на наступны год былі ўлічаны асноўныя тэндэнцыі ў бібліятэчнай практыцы, актуальныя напрамкі дзейнасці, вынікі справаздачнага года. Такім чынам, ёсць падставы меркаваць, што 2018 год стане для Віцебскай абласной бібліятэкі не менш выніковым чым юбілейны год беларускага кнігадрукавання.